

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Fuat OKTAY tarafından Anayasa'nın 98 inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96 ile 99 uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 23.08.2019

Meral DANIŞ BEŞTAŞ
HDP Siirt Milletvekili

Mardin Valiliği'nden yapılan yazılı açıklamaya göre, kentte 30 gün süreyle eylem ve etkinliklerin yasaklandığı duyurulmuştur. Karar Diyarbakır, Mardin ve Van büyükşehir belediye başkanlıklarına kayyım atanmasının ardından alınmış olup Valilikten yapılan açıklama ise; "Son yıllarda teröre karşı yürütülen kararlı mücadele sonucunda tükenme noktasına gelen PKK/KCK terör örgütü ve uzantıları bazı belediye başkanları aracılığıyla belediyelerin imkânlarını illegal amaçlar için kullanmışlardır. PKK/KCK terör örgütüne müzahir çeşitli basın yayın organları, sosyal medya paylaşımlarından edinilen bilgiler doğrultusunda, Mardin Diyarbakır ve Van illerine belediye başkan vekili görevlendirilmesine tepki göstermek sözde demokratik hakları savunmak amacıyla Halkların Demokratik Partisi Genel Merkezi koordinesinde, 20 Ağustos Salı günü saat 11.00'da Mardin, Diyarbakır ve Van illerinde bulunan Halkların Demokratik Partisi İl Örgütleri'nde toplanma çağrısı yapıldığı bilinmektedir. 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu kapsamı dışında kalan kurum ve kuruluşlar ile sivil toplum kuruluşlarının kendi binalarında ve kendi personel ve üyelerine yönelik yapacağı toplantı, tören, karşılama, uğurlama gibi resmi nitelikteki etkinlikler hariç olmak üzere, ilimiz sınırları içerisinde her türlü kapalı ve açık yer toplantıları ile gösteri yürüyüşleri, kurum ve kuruluşun kendi binası dışında yapacakları basın açıklaması, çadır kurma, stant açma, oturma eylemi, anma töreni, şenlik, konser, eğlence, oyun temsil, gösteri ve benzeri türdeki tüm eylem ve etkinlikler ile ticari kimliği bulunan özel hukuk tüzel kişilerinin ticari faaliyetleri hariç olmak üzere el ilanı, broşür ve benzeri dağıtılması, afiş, pankart asılması gibi etkinliklerin 19 Ağustos 2019 tarihinden itibaren 30 gün süre ile Mardin il merkezimiz ve ilçeler dahil olmak üzere, tüm il sınırları içerisinde yasaklanmıştır." şeklinde olmuştur. Bilindiği üzere ilkin OHAL döneminde yayınlanan KHK'ler ile valilere verilen yetki daha sonra İl İdaresi Kanunu'nda yapılan değişiklikle yasal zemine taşınmış ve valilere 30 güne kadar toplantı ve gösteri yasağı koyabilmesine ilişkin düzenleme yapılmıştır. ikinci bölümünde "Valilerin Hukuki Durumları, Görev ve Yetkileri" başlığı altındaki 11'inci madde düzenlenmektedir. Ancak bu düzenlemenin Anayasa'nın 13, 19,23,24, 26 ve 36'ncı maddeleri ile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına ve AİHS'nin 11'inci maddesine açıkça aykırı olduğu tartışmasızdır. Barışçıl toplantı ve gösteri hakkı, demokratik toplumların temel kriterlerinden biri olup hem ulusal mevzuatta güvence altına alınmış hem de uluslararası sözleşmelerde örgütlenme ve ifade özgürlüğünün ayrılmaz bir parçası olarak tanımlanmıştır. Buna rağmen Türkiye'de toplantı ve gösteri hakkı her geçen gün daha fazla kısıtlanmakta ve keyfi uygulamalara tabi tutulmaktadır. Bunun pek çok örneği yakın geçmişte de yaşanmış olup iktidarın, dolayısıyla valiliklerin toplumun

hassasiyet gösterdiği meselelere ilişkin görüş beyan etmesine dönük yasaklar silsilesine dönüştüğü açıktır. Nitekim Soma faciasına ilişkin mahkeme kararının açıklandığı anda da açlık grevleri sürerken de valiliklerin benzer tutumu takınıyor oluşu tesadüflerin ötesindedir. Elbette Mardin Diyarbakır ve Van valilerinin aynı zamanda büyükşehir belediyelerine kayyım olarak atanan kişiler oluşu, yapılan görevlendirmelerin meşru olmadığını ifade etmesinin yanısıra bu illerde yönetim mekanizmalarının hukuka aykırı uygulamalarla dolu olduğunu da göstermektedir.

Bu bağlamda;

- 1- Neden Mardin, Diyarbakır ve Van illerinde büyükşehir belediye başkanlarının görevlerinden alınarak yerlerine valilerin kayyım olarak atanmasının ardından her üç ilde de 30 gün müddetince toplantı ve gösteri yapılması yasaklanmıştır?
- 2- Gösteri yasağının nedeni halkın tepkisinin ortaya çıkmaması ve kamuoyunda bu tepkinin görünür olmamasının temenni edilmesi midir?
- 3- Kayyım olarak atanan valilerin toplantı ve gösteri yasağına ilişkin aldıkları karar meşruiyetlerinin sorgulanmaması için midir?
- 4- Yasaklama kararı veren valilerin aynı zamanda kayyım olarak atanmış olması tüm yetkilerin tek elde toplanması anlamına gelmiyor mu? Belediye başkanlarını görevden alan mekanizma ile, atama yapan ve atama kararına karşı oluşan tepkileri yasaklayan mekanizmanın aynı olması hukuk ve ülke demokrasisine yönelik büyük bir kırılma ve tehdit değil mi?
- 5- Kayyım olarak atanan valilerin, toplantı ve gösteri yasağına ilişkin duruşları ülkede yerel yönetim mekanizmasının bittiği anlamına mı geliyor?
- 6- OHAL dönemi için getirilen ve valilere geniş yetki veren bu uygulama Anayasa başta olmak üzere taraf olunan uluslararası akitlere aykırı olduğu halde neden yasal zemine taşınmıştır?
- 7- Bir yasa hükmünün Anayasa ve taraf olunan uluslararası akitlere aykırı olmasına rağmen uygulanması anayasanın askıya alındığı anlamına gelmiyor mu? Bu bağlamda gösteri yasağı veren valiler suç işlemiş olmuyor mu?
- 8- Valilik kararına göre konu HDP'liler ve muhalifler olunca demokratik haklar "sözde" mi oluyor? Bu uygulama ve tavır, halkın ayrıştırılması ve demokratik hiçbir hakkın tanınmaması anlamına gelmiyor mu? Valilikler aldıkları bu kararla halkı kin ve düşmanlığa alenen tahrik etmiş olmuyor mu?
- 9- Toplantı ve gösteri hakkına getirilen sınırlamalar ile idareye verilen yetkilerin bu denli artmış olması keyfiyete yol açmıyor mu? Kişi hak ve hürriyetleri idarenin keyfiyetine neden kurban ediliyor?
- 10- OHAL dönemi ile valiliklere verilen yetkinin yasal zemine taşınması ile birlikte ülke genelinde toplam kaç toplantı ve gösteri yürüyüşüne yasak getirilmiştir?
- 11- Valilik yasaklama kararlarına konu olan kaç toplantı ve gösteri yürüyüşü söz konusu olmuştur? Spesifik olaylara ve illere, bölgelere göre yasaklama kararlarının dağılımı ne olmuştur?
- 12- Bu süre zarfında kaç olaya müdahale edilmiş; kaç kişi gözaltına alınmış ve tutuklanmıştır? Söz konusu olaylarda kaç kişi yaralanmıştır? Can kaybı yaşanmış mıdır?
- 13- Yurttaşların taleplerini dile getirmesinin yasaklanması, iktidarın kendi politikalarının insan hak ve özgürlüklerine aykırı olduğunu bilmesinden mi kaynaklanıyor?
- 14- İktidarının halkın tepkilerinden neden bu denli çekinmektedir?
- 15- Valiliklere verilen ve keyfiyete yol açan, aynı zamanda da Anayasa'ya aykırı uygulamalardan ne zaman vazgeçilecektir?